MODULEBESCHRIJVING

Vijf denkfouten die ongemerkt voor u beslissen

Adaptieve module | ~20 min

Van de meer dan 200 beschreven cognitieve denkfouten kiest deze module de vijf die beslissingen op het werk het sterkst vertekenen (met zelfoverschatting voorop, volgens de literatuur de meest voorkomende) en koppelt aan elk een concrete tegenzet, van de pre-mortem van Gary Klein tot het zoeken naar de drie sterkste tegenargumenten. Daar komt een onderdeel bij dat inmiddels nodig is: de denkfouten die AI versterkt, en hoe u van AI een tegenspreker maakt in plaats van een spiegel.

LEERDOELEN

01 Begrijpen hoe de twee denksystemen van Kahneman denkfouten vrij spel geven bij onze snelle beslissingen.

02 De vijf denkfouten herkennen die op het werk het vaakst voorkomen: zelfoverschatting, bevestigingsbias, ankereffect, status-quobias en halo-effect.

03 Bij elke denkfout de passende tegenzet toepassen, van de pre-mortem tot de vraag “wat als we vandaag vanaf nul begonnen?”.

04 Een open houding tegenover tegenspraak ontwikkelen en AI gebruiken om uw beslissingen kritisch te toetsen in plaats van ze te bevestigen.

DOELGROEP

Iedereen die dagelijks beslist, als leidinggevende of als medewerker, en bewuster wil kiezen, ook met AI.

- **Voorkennis:** geen

VERLOOP VAN DE MODULE

Zelfstandig, met oefeningen die zich aanpassen aan de deelnemer.

1. **Zelfscan**: op 9 dimensies, om de eigen werkwijze in kaart te brengen en gericht te oefenen.
2. **Video van een expert**: van 10 minuten, met 3 denkpauzes.
3. **Praktijksituaties**: 2 eerste situaties, gekozen op basis van de zelfscan, daarna 16 optionele situaties. Bij elk antwoord volgt feedback: het effect ervan en een tip om verder te komen.
4. **Voornemen met datum**: een actie om uit te proberen, door de deelnemer zelf geformuleerd of gekozen uit de voorstellen.
5. **Samenvattingskaart om te downloaden**: kernpunten, vragen, voornemen, persoonlijke notities en checklists.

EEN VOORBEELD UIT DE PRAKTIJKSITUATIES

Tomás, verkoper van huishoudelijke apparaten, mag een twijfelende klant gratis levering aanbieden. Zijn leidinggevende is verbaasd: Tomás doet dat veel vaker dan zijn collega’s. Toch is Tomás ervan overtuigd dat hij het alleen bij grote aankopen aanbiedt. Het kassasysteem registreert elke gratis levering. Wat moet Tomás doen?

TOETSING EN AFRONDING

Drempel: 80%

De score houdt rekening met de antwoorden in de praktijksituaties, het geformuleerde voornemen en, waar van toepassing, aanvullende leeractiviteiten. Voor afronding zijn een voornemen en een score van minstens 80% nodig.

METHODEN & MODELLEN

- Systeem 1 / Systeem 2 — Daniel Kahneman (2011)
- De pre-mortemmethode — Gary Klein, Harvard Business Review (2007)
- Ankereffect (Tversky & Kahneman, 1974), status-quobias (Samuelson & Zeckhauser, 1988), halo-effect (Thorndike, 1920)
- De houding “accepteren dat je wordt tegengesproken” en artificiële intelligentie (AI) als tegenspreker — bijdrage van Afthonios

BRONNEN & REFERENTIES

- Daniel Kahneman — Ons feilbare denken (2011), Nobelprijs voor de economie 2002
- Sam Altman (OpenAI) — erkende in april 2025 dat ChatGPT na de update gebruikers te veel naar de mond praatte
- Gary Klein — pre-mortemmethode, “Performing a Project Premortem” (Harvard Business Review, 2007)
- Dimara, Franconeri, Plaisant, Bezerianos & Dragicevic, “A Task-Based Taxonomy of Cognitive Biases for Information Visualization”, IEEE Transactions on Visualization and Computer Graphics (2020): een literatuuroverzicht brengt 154 cognitieve biases in kaart, ingedeeld in 7 categorieën

Een module van Afthonios.com.

Inhoud gecontroleerd op 31 oktober 2026